

05 ноември 2010

Разходо – покривната пенсионна система в България

(избрани показатели)

Графика 1: Население и пенсионери (хил. души)	2
Графика 2: Съотношение на пенсионери към осигурени лица	2
Графика 3: Разходи за пенсии (млрд. лева).....	3
Графика 4: Коефициент на заместване: средна пенсия съпоставена към средната работна заплата	3
Графика 5: Коефициент на заместване: очакван размер на средната пенсия като дял от средната работна заплата – прогноза на ЕК	3
Графика 6: Пенсионната реформа в България през 2006 и 2046	4
Графика 7: Средна ефективна възраст на пенсиониране	4
Графика 8: Средна ефективна възраст на пенсионерите с лични ново-отпуснати пенсии по вид пенсия.....	4
Графика 9: Средна възраст на пенсионерите с лични ново-отпуснати пенсии по категории	5
Графика 10: Средна ефективна възраст на пенсиониране в България и избрани страни (мъже)	5
Графика 11: Брой и структура на пенсионерите с новоотпуснати пенсии по групи възраст	5
Графика 12: Средна продължителност на предстоящия живот на 55 годишните.....	6
Графика 13: Средна продължителност на предстоящия живот на 65 годишните.....	6
Графика 14: Брой на пенсионерите в работоспособна възраст.....	6
Графика 15: Общ брой пенсии.....	7
Графика 16: Пенсионери с месечен размер на първата пенсия, ограничен на максималния и сума на разликата между получавания и действителния месечен размер (към 31.12.2009).....	7
Графика 17: Пенсионери с месечен размер на първа пенсия, приравнен на минималния и сума на разликата между получавания и действителния месечен размер (към 31.12.2009).....	7

Независим съвет за пенсионна реформа

Този документ представлява подбор на статистика, публикувана от НОИ, НСИ, Евростат и Европейската комисия.

НАСЕЛЕНИЕТО НАМАЛЯВА

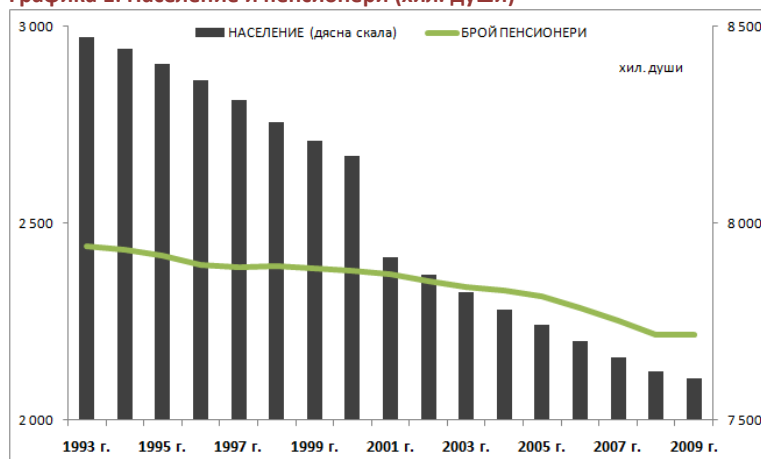
Населението в България намалява.

В същото време, броят на осигурените лица нараства с приблизително 254 000 лица за периода 2005-2009

Основните причини са намаленията на осигуровките и преките данъци (излизане от сивия сектор), което комбинирано с огромния поток от преки чуждестранни инвестиции създаде нови работни места и чувствителното намали безработицата.

Това позволи в добрите години консолидираният държавен бюджет да има приходи, с които да попълва хроничния дефицит на НОИ.

Графика 1: Население и пенсионери (хил. души)

Източник: НОИ

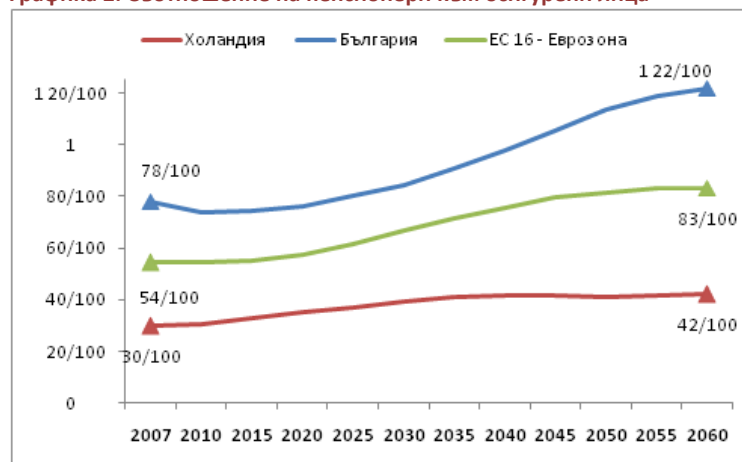
ПО-МАЛКО РАБОТЕЩИ ИЗДЪРЖАТ ПЕНСИОНИРАНИТЕ

През 2010 година у нас 100 работещи издържат 70 пенсионери. Това съотношение е второто най-високо в Европа (само в Румъния е по-високо – „86“).

При демографска прогноза за продължаващо намаляване на населението и увеличаване на продължителността на живота, това съотношение се очаква да достигне до **100%** през 2040 година, т.е. издръжката на един пенсионер ще се поема от един работещ.

Прогнозата на ЕК за България е, че след 50 години един осигурен няма да е достатъчен за издръжката на един пенсионер – съотношението се очаква да достигне **122%**.

Графика 2: Съотношение на пенсионери към осигурени лица

Източник: 2009 Ageing Report: Economic and budgetary projections for the EU-27 Member States (2008-2060)

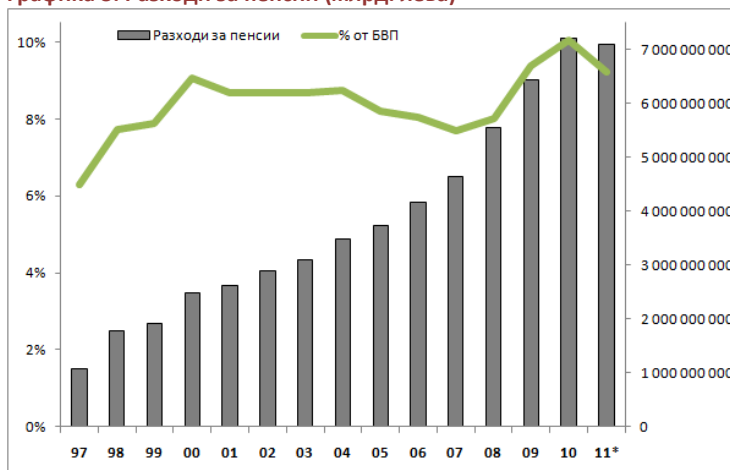
Независим съвет за пенсионна реформа

ВСЕ ПОВЕЧЕ ПАРИ ЗА ПЕНСИИ

Разходите за пенсии в България постоянно нарастват. Необходимо е ежегодно нарастване на трансферите от бюджета, за да се изплащат **ниски** пенсии на **много** хора, част от които не плащат осигуровки.

Увеличението на разходите за пенсии до скоро беше възможно - икономиката растеше, данъчните приходи бяха добри и бюджетът всяка година покриваше дефицитът в НОИ с трансфер. Така се запълваше дупката на практически фалиралата разходо-покривна пенсионна система.

Графика 3: Разходи за пенсии (млрд. лева)

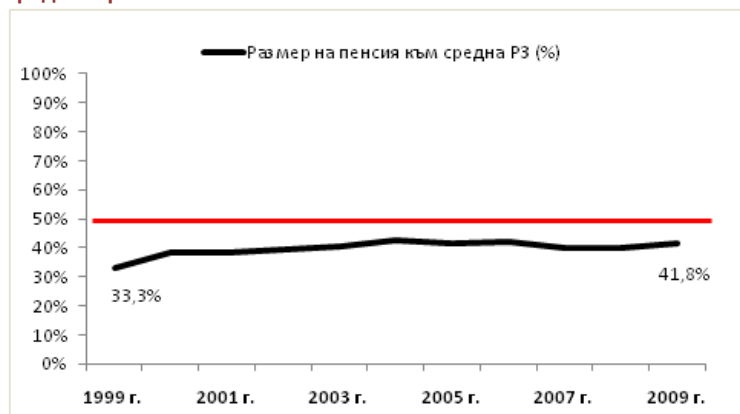

Източник: НОИ

НО...ПОВЕЧЕТО ПАРИ НЕ ВОДЯТ ДО ПО-ВИСОКИ ПЕНСИИ

Въпреки голямото харчене за пенсии, размерът на средната пенсия е изключително нисък - не достига дори половината от официалната работна заплата.

Графика 4: Коефициент на заместване: средна пенсия съпоставена към средната работна заплата

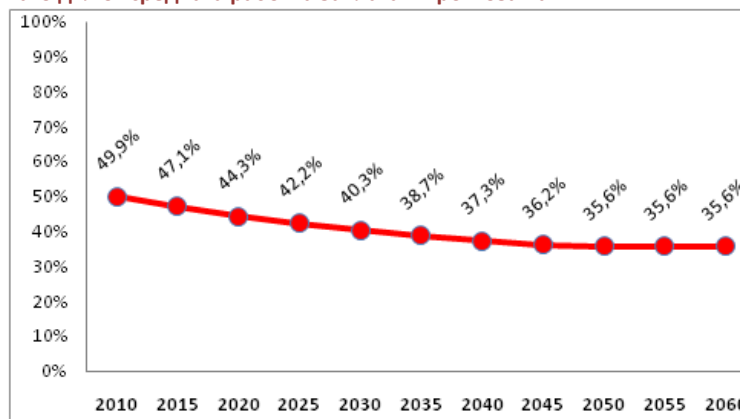
Източник: НОИ

ЕК: СРЕДНАТА ПЕНСИЯ ЕФЕКТИВНО ЩЕ НАМАЛЯВА...

За размера на средната пенсия в България ЕК има мрачни прогнози.

Очаква се средната пенсия през 2060 година да е едва 35,6% от средната заплата, въпреки нарастването на бюджетните разходи за пенсии.

Графика 5: Коефициент на заместване: очакван размер на средната пенсия като дял от средната работна заплата – прогноза на ЕК

Източник: 2009 Ageing Report: Economic and budgetary projections for the EU-27 Member States (2008-2060)

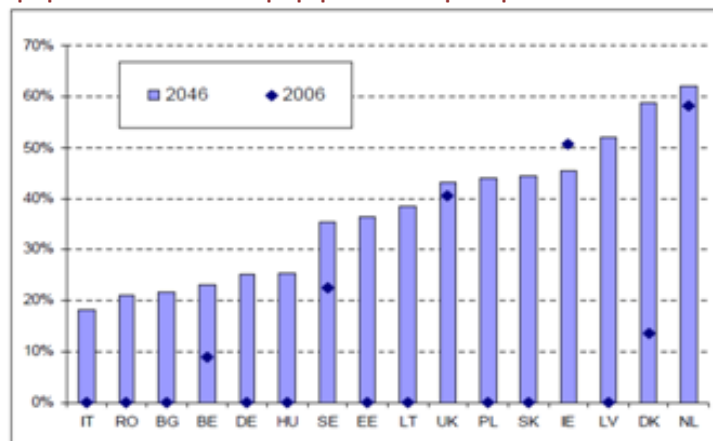
...ЗАЩОТО НЕ СЕ ОЧАКВА ПЕНСИОННА РЕФОРМА

ЕК залага изключително консервативно очакване за пенсионна реформа у нас.

През 2060 година около 20% от пенсията ще се изплаща от личните спестявания във втория стълб.

Словакия, Ирландия, Полша, Естония и Дания успешно реформират пенсионните си системи и след 50 години преходът от разходо-покривна система към капиталова система ще е изключително напреднал - по-голяма част от пенсията ще се получава от личните пенсионни спестявания.

Графика 6: Пенсионната реформа в България през 2006 и 2046

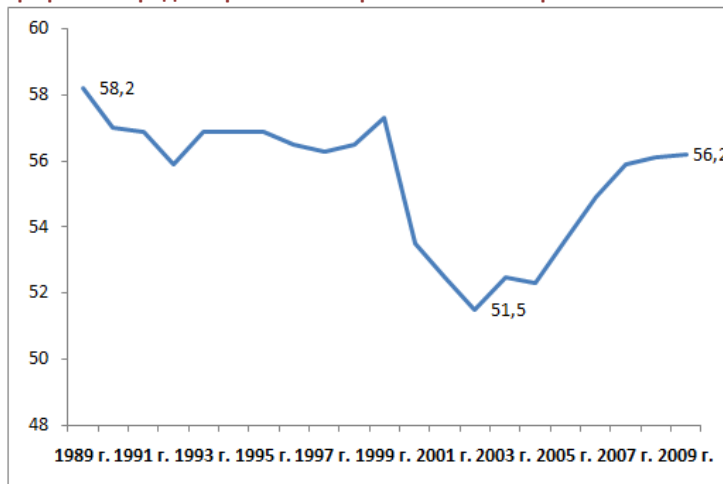
Източник: Зелена книга за пенсиите, ЕК, 2010

ЕФЕКТИВНАТА ПЕНСИОННА ВЪЗРАСТ Е ДРАМАТИЧНО НИСКА

Средната реална, а не по закон, възраст за пенсиониране в България през 2009 достига 56.2 години.

Много се хора се пенсионираат в работоспособна възраст рано, т.е. внасят в пенсионната система малко време и получават пенсия изключително дълго време, което в определени случаи надхвърля периода на внасяне.

Графика 7: Средна ефективна възраст на пенсиониране

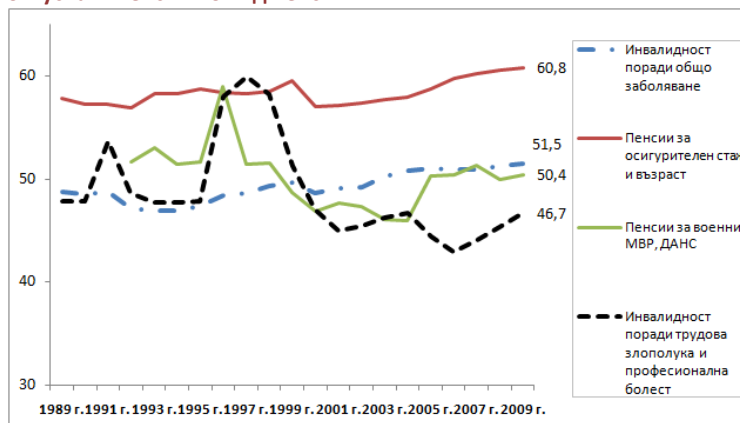
Източник: НОИ

ЗА НЯКОИ ГРУПИ РЕАЛНАТА ПЕНСИОННА ВЪЗРАСТ ДОСТИГА ШОКИРАЩИ НИВА

През 2009 реалната възраст на пенсиониране у нас е била:

- **46.7 години** за пенсия за инвалидност поради трудова злополука и професионална болест
- **50.4 години** за пенсия на военни, МВР, ДАНС и др.
- **51.5 години** за пенсия за инвалидност поради общо заболяване
- **60.8 години** за пенсия за навършена възраст/стаж.

Графика 8: Средна ефективна възраст на пенсионерите с лични новоотпуснати пенсии по вид пенсия

Източник: НОИ

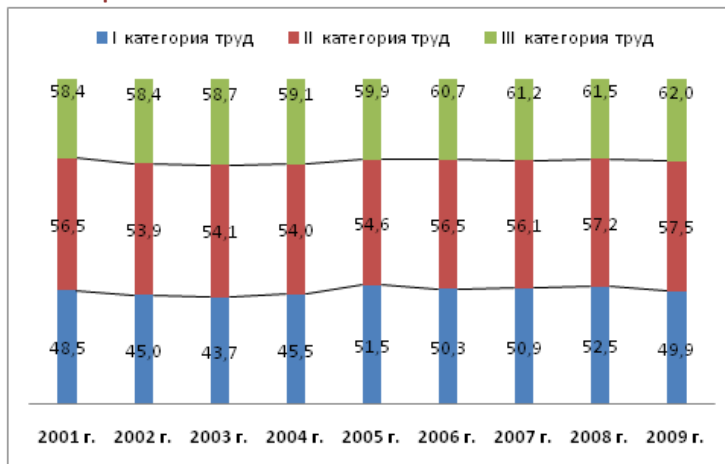
Независим съвет за пенсионна реформа

КАТЕГОРИЙНИТЕ РАБОТНИЦИ СЕ ПЕНСИОНИРАТ МЛАДИ

През 2009 работещите от:

- първа категория труд се пенсионира средно на **49.4** годишна възраст,
- тези от **втора** категория – на **57.5**,
- а тези от **трета** категория работят средно с 12.1 години повече от първа категория и с 4.5 години повече от втора.

Графика 9: Средна възраст на пенсионерите с лични ново-отпуснати пенсии по категории

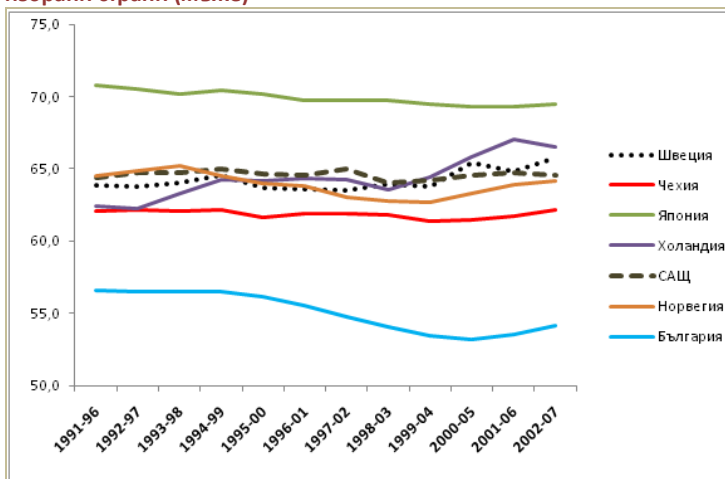

Източник: НОИ

У НАС ПЕНСИОНИРАНЕТО Е ЕДНО ОТ НАЙ-РАННИТЕ В ЕВРОПА

Сравнението с други страни показва, че българите се пенсионира значително по-рано в последното десетилетие, т.е. това е трайна тенденция.

Графика 10: Средна ефективна възраст на пенсионирани в България и избрани страни (мъже)

Източник: НОИ, ОИСП

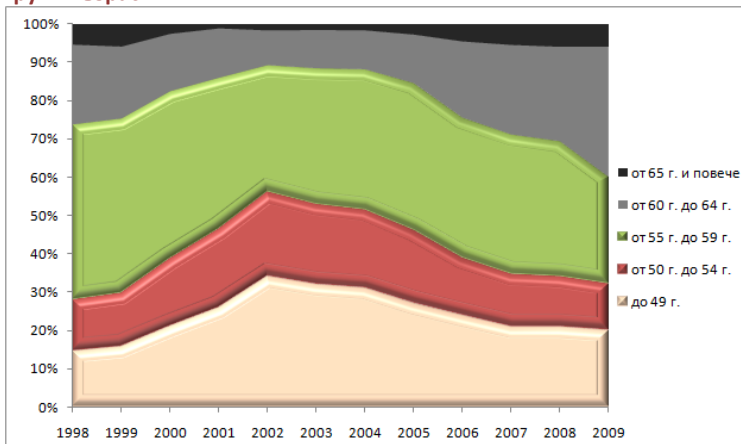
ВСЕКИ, КОЙТО МОЖЕ, СЕ ПЕНСИОНИРА ПО-РАНО

Рекордът в България за най-голям дял на пенсионирани преди навършване на 60 годишна възраст е 2002 година, когато повече от 80% от новите пенсионери са били под тази възраст.

Постепенно това се променя, но през 2009 все още от новите пенсионери:

- 20,2% са на възраст до 49 г.
- 39,9% са на възраст между 50 и 59 г.
- 39,9% са на възраст над 60 г.

Графика 11: Брой и структура на пенсионерите с новоотпуснати пенсии по групи възраст

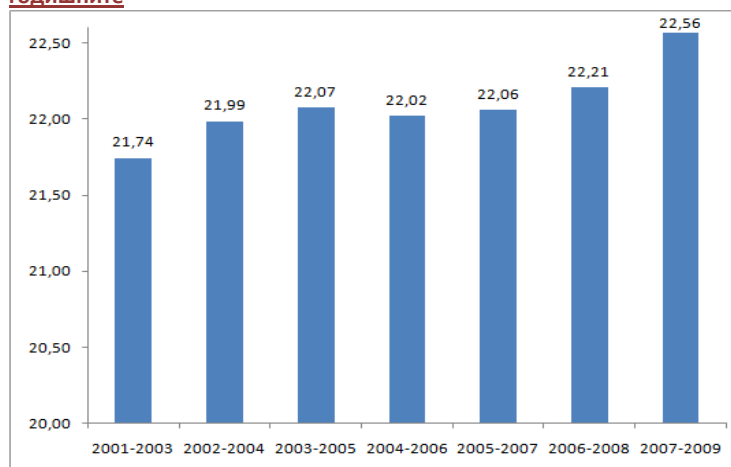
Източник: НОИ

ВСЕ ПО-ДЪЛГО ВРЕМЕ СЕ ПОЛУЧАВА ПЕНСИЯ

Данните на НСИ показват, че очакваната продължителност на живота на 55 годишните устойчиво нараства, т.е. периодът на получаване на пенсия расте, без това да се отразява в същото нарастване на пенсионната възраст.

На практика, пенсиониращите са на 55 години, в най-добрия случай, имат 30 години непрекъснат трудов стаж и получават пенсия през следващите 22 години.

Графика 12: Средна продължителност на предстоящия живот на 55 годишните

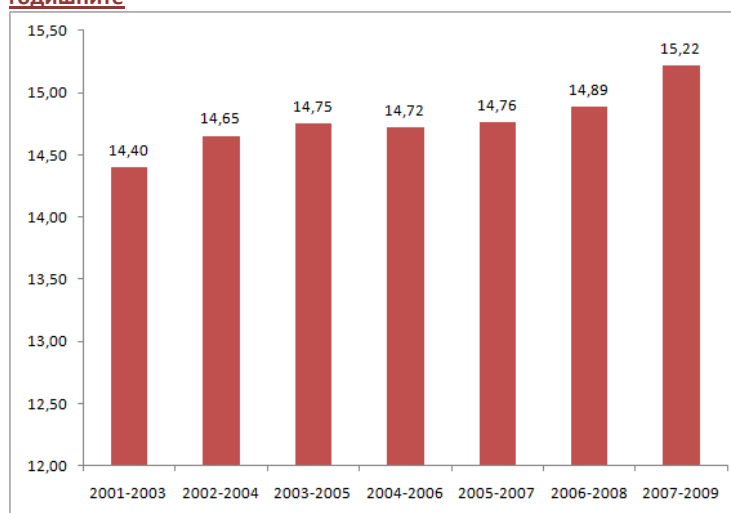
Източник: НСИ

ВДИГАНЕТО НА ВЪЗРАСТТА НЯМА ДА Е ДОСТАТЪЧНО, ЗА ДА КОМПЕНСИРА УВЕЛИЧАВАНЕТО НА ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТТА НА ЖИВОТА

Увеличаването на пенсионната възраст трябва да става много бързо, за да компенсира поне отчасти по-дългия период на получаване на пенсия.

Само тогава е възможно по-бързо преодоляване на дефицита в НОИ.

Графика 13: Средна продължителност на предстоящия живот на 65 годишните

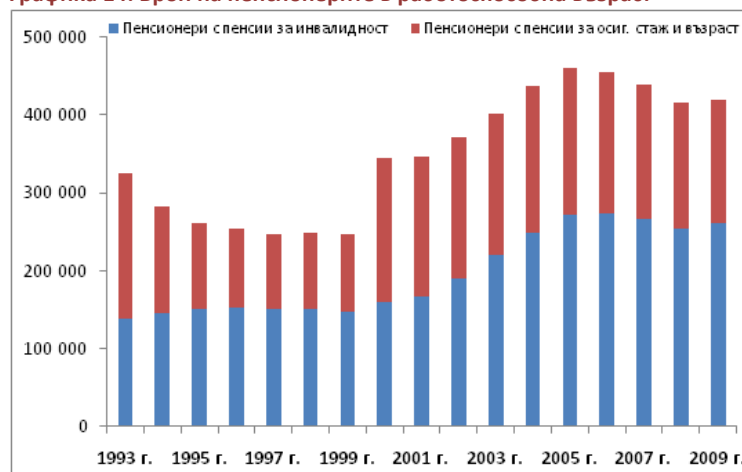
Източник: НСИ

РАННОТО ПЕНСИОНИРАНЕ И ИНВАЛИДИЗИРАНЕТО НИ ПРЕВРЪЩАТ В МЛАДА ПЕНСИОНЕРСКА НАЦИЯ

Около 40% от работоспособните пенсионери са достигнали изисквания стаж/възраст (категорийни работници, кадрови военнослужещи и др.) и са млади пенсионери в работна възраст.

Останалите 60% от пенсионерите, които са в работоспособна възраст през 2009 са с инвалидни пенсии.

Графика 14: Брой на пенсионерите в работоспособна възраст

Източник: НОИ

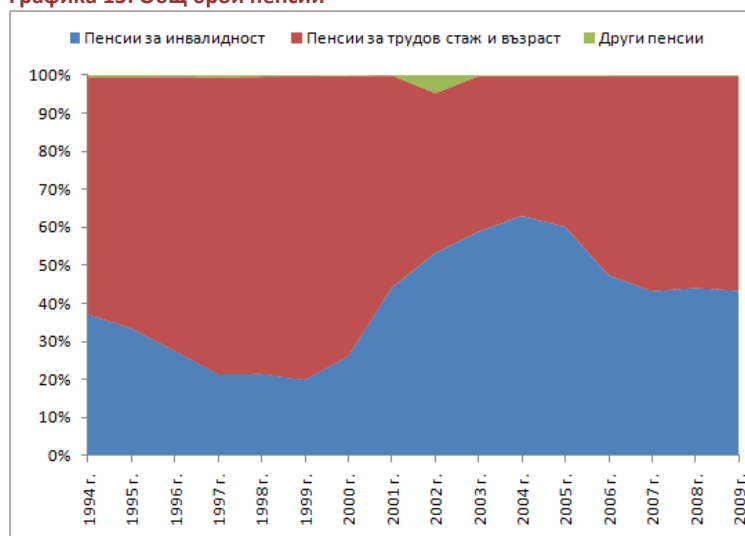
ИНВАЛИДНИТЕ ПЕНСИИ СА ПОВЕЧЕ ОТ 1/3 ОТ ВСИЧКИ ПОЛУЧАВАНИ ПЕНСИИ

През 2009 точно 43,4% от всички пенсии са инвалидни (всички видове инвалидност – поради общо заболяване, трудова злополука и професионална болест, социални пенсии за инвалидност).

Все пак се наблюдава низходяща тенденция. Има години, в които инвалидните пенсии преобладават сред всички получавани пенсии – 63,1% през 2004 година и 60,2% през 2005.

Корупционните практики позволяват получаване на инвалидна пенсия от много хора, което прави невъзможно ефективното подпомагане на реално нуждаещите се.

Графика 15: Общ брой пенсии

Източник: НОИ

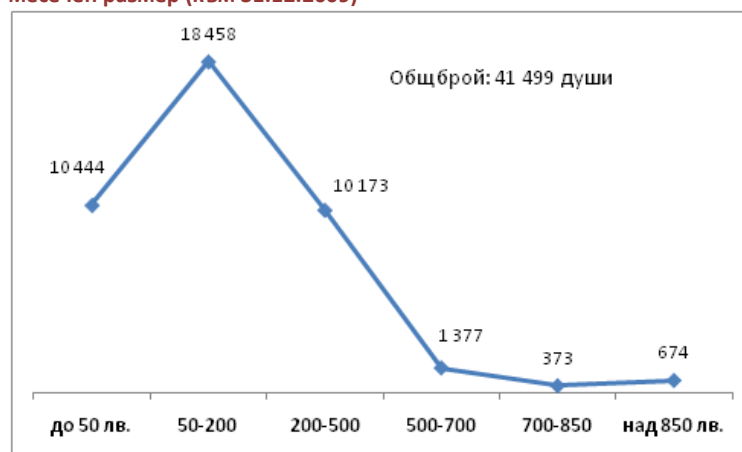
„СПРАВЕДЛИВОСТ“

Съществуването на максимален размер (таван) на пенсиите лишава определени пенсионери от по-висока пенсия.

Голяма е групата на пенсионерите (18 458 души), които са лишавани от сума между 50 и 200 лева месечно, поради надвишаване на действителната им пенсия и максимума по закон.

Има и пенсионери, които „пропускат“ месечно по повече от 800 лева.

Графика 16: Пенсионери с месечен размер на първата пенсия, ограничен на максималния и сума на разликата между получавания и действителния месечен размер (към 31.12.2009)

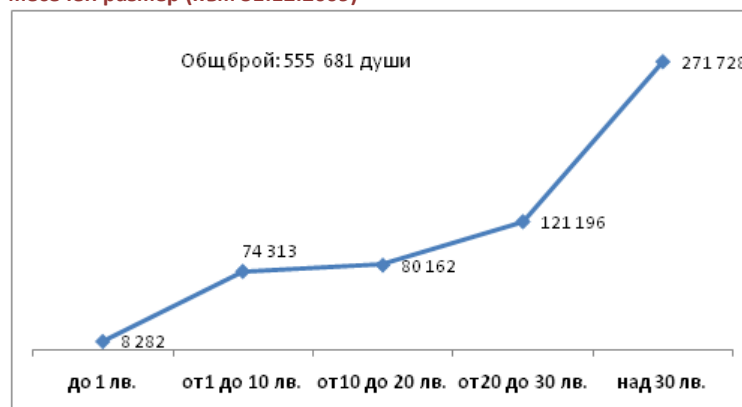

Източник: НОИ

ПРЕРАЗПРЕДЕЛЕНИЕ

Данните за обратната статистика – на пенсионерите, чиято действителна пенсия не достига определения минимален размер по закон – показват, че най-голяма е групата пенсионери, на които не достига над 30 лв. месечно от действителната им пенсия, за да достигнат минималния размер.

Графика 17: Пенсионери с месечен размер на първа пенсия, приравнен на минималния и сума на разликата между получавания и действителния месечен размер (към 31.12.2009)

Източник: НОИ

Независим съвет за пенсионна реформа

За Съвета

Независимият съвет за пенсионна реформа е създаден от група икономисти през февруари 2010 г. с цел да изработи истинска пенсионна реформа, която да осигурява стабилност и устойчивост, както и избор на осигурените кога и при какви условия да се пенсионират.

Визията на Съвета за работещ пенсионен модел стъпва на следните принципи:

- реални спестявания, а не трансфери,
- независимост, личен избор и отговорност,
- стабилност и устойчивост.

Работещият пенсионен модел е този, при който хората реално осигуряват старините си – не се разчита на обещания и трансфери, а на реално спестени пари от същия този човек, който бива осигурен. Водещият елемент са личните спестявания, а държавата играе допълваща социална роля.

Членове на Независимия съвет за пенсионна реформа:

Петър Ганев
Георги Ангелов
Владимир Каролев
Светла Костадинова
Георги Ганев
Лъчезар Богданов
Десислава Николова
Георги Стоев

За повече информация: <http://ime.bg/bg/projects/reforma-na-pensionnata-sistema/>

За контакти: 02/952 62 66